Pregledni članak Acta Med Hist Adriat 2026; 24(1);111-130
Review article https://doi.org/10.31952/amha.24.1.6

CC BY

KAPETAN MATO MARINOVIĆ I DOKTOR BALDO MARINOVIĆ: DOPRINOS RAZVOJU POMORSTVA I MEDICINE U DUBROVNIKU

CAPTAIN MATO MARINOVIĆ AND DR. BALDO MARINOVIĆ: CONTRIBUTIONS TO THE DEVELOPMENT OF MARITIME AFFAIRS AND MEDICINE IN DUBROVNIK

Ana Bakija-Konsuo[*], **Ivica Vučak**[**]

SAŽETAK

Rad analizira život i profesionalno djelovanje dvojice istaknutih Dubrovčana iz obitelji Marinović, kapetana Mata Marinovića i liječnika Balda Marinovića, te njihov doprinos razvoju dvaju ključnih segmenata gradskog života, pomorstva i medicine, u razdoblju druge polovice 19. i prve polovice 20. stoljeća. U prvom dijelu predstavlja se uloga kapetana Marinovića u razvoju dubrovačkoga parobrodarstva udruživanjem kapitala, sudjelovanjem u parobrodarskim društvima i upravljačkim strukturama u fazi konsolidacije brodarskih poduzeća. U drugom dijelu prikazuje se profesionalni put njegova sina, doktora Balda Marinovića, u kontekstu institucionalizacije zdravstvene službe, od studija, ratnih godina do rada u općinskom zdravstvu i strukovnim udrugama te sudjelovanja u javnom i društvenom životu grada. Na temelju analize onodobnog tiska, stručne literature i dostupnih publikacija, rad nastoji valorizirati ulogu pojedinaca u oblikovanju društvenih, kulturnih i gospodarskih procesa u Dubrovniku u navedenom razdoblju te pridonijeti boljem razumijevanju njihova djelovanja u širemu povijesnom kontekstu.

***Ključne riječi**: povijest medicine, povijest pomorstva, Dubrovnik, Mato Marinović, Baldo Marinović*

[*] Poliklinika za kožne i spolne bolesti "Cutis", Dubrovnik, Hrvatska. ORCID: https://orcid.org/0009-0009-7469-9348.
[**] Hrvatsko društvo za povijest medicine HLZ, Zagreb, Hrvatska
Adresa za korespondenciju: Ana Bakija-Konsuo, Poliklinika za kožne i spolne bolesti "Cutis", Vukovarska 22, Dubrovnik, Hrvatska. E-pošta: abkonsuo@gmail.com.

Uvod

Obitelj Marinović, podrijetlom iz mjesta Doli kod Stona[1], pripada krugu dubrovačkih obitelji čiji su pojedini članovi ostavili značajan trag u gospodarskom i društvenom životu grada. Posebno se ističu kapetan Mato Marinović, sudionik u razvoju dubrovačkog parobrodarstva, i njegov sin Baldo Marinović, liječnik aktivan u razdoblju modernizacije zdravstvene službe u Dubrovniku.

Cilj je ovog rada prikazati život i djelovanje kapetana Mata i njegova sina, doktora Balda, te upozoriti na njihov doprinos razvoju dvaju važnih segmenata dubrovačkog društva, pomorstva i medicine, u drugoj polovici 19. i prvoj polovici 20. stoljeća. Rad nastoji valorizirati ulogu pojedinaca u oblikovanju društvenih, kulturnih i gospodarskih procesa te razvoja medicine u Dubrovniku u navedenom razdoblju i pridonijeti boljem razumijevanju njihova djelovanja u širemu povijesnom kontekstu.

Kapetan Mato Marinović bio je jedan od sudionika u razvoju dubrovačkih parobrodarskih društava. Sudjelovao je u radu Dubrovačke parobrodarske plovidbe i parobrodarskog društva *Napried* te je bio uključen u upravne strukture dubrovačkih pomorskih poduzeća u razdoblju njihove konsolidacije i rasta. Osnivanjem i razvojem tih društava Dubrovnik je postupno prelazio s tradicionalne jedrenjačke plovidbe na suvremeno parobrodarstvo, čime je postavljen temelj modernog razvoja lokalnog pomorstva.

Njegov sin, doktor Baldo Marinović, pripadao je generaciji liječnika koji su djelovali u razdoblju transformacije zdravstvene službe nakon Prvoga svjetskog rata. Nakon studija medicine u Beču i Grazu te službe u vojnom zdravstvu tijekom rata, djelovao je kao općinski liječnik u Dubrovniku, sudjelovao u radu liječničkih organizacija te pridonosio razvoju zdravstvene zaštite i medicinske struke u lokalnoj zajednici.

Rad se temelji na analizi onodobnog tiska, pregledu stručnih publikacija i dostupne literature iz područja povijesti pomorstva i medicine te mrežnih izvora. Na temelju tih izvora rekonstruiran je profesionalni put i društveno djelovanje kapetana Mata Marinovića i doktora Balda Marinovića, s ciljem njihova smještanja

---

[1] Doli su poznati i kao rodno mjesto braće Mihanović, Nikole (Dubrovnik, 1846. – Buenos Aires, Argentina, 1929.) i Miha (Dubrovnik 1862., – Buenos Aires, Argentina, 1938.), utemeljitelja Zadužbine braće Nikole i Mihe Mihanovića 1923. godine. Dubrovački je kraj dao puno iseljenika, većinom u pravcu Južne Amerike, ali i u mnoge druge zemlje na svim kontinentima. Mnogi od njih istaknuli su se svojim radom i postali značajni gospodarstvenici koji su pomagali svoj kraj poput Paska Baburizze i Federika Glavića. Zaklada i danas djeluje sa sjedištem u Dolima, općina Dubrovačko primorje.

u širi kontekst gospodarskog i medicinskog razvoja Dubrovnika u promatranom razdoblju.

Državnopravni okvir i zdravstveni sustav u Dubrovniku na prijelazu stoljeća

U drugoj polovici 19. stoljeća Dubrovnik se, uz Istru i Dalmaciju, nalazio u sastavu Habsburške Monarhije, odnosno njezina austrijskog dijela nakon Austro-ugarske nagodbe 1867. godine. Kao dio Kraljevine Dalmacije bio je uključen u centralizirani političko-upravni sustav sa sjedištem u Beču. Nakon upravne reforme 1868. do propasti Monarhije bio je sjedište jednog od dvanaest dalmatinskih kotara. U tom razdoblju pomorstvu je, kao glavnoj gospodarskoj grani, prijetila stagnacija. Za podizanje urušena sustava ni u gradu, ni u čitavoj austrijskoj Dalmaciji nije postojao dostatan kapital za modernizaciju flote i prilagodbu na novu tehnologiju. Stoga su izlaz potražili u udruživanju sitnoga domaćeg kapitala.

Usporedno s promjenama političko-upravnog sustava dolazi do ubrzane institucionalizacije medicine, u skladu s modernizacijskim procesima koji zahvaćaju čitav habsburški prostor. Otvaranje Pokrajinske bolnice 1887. ključna je prekretnica u razvoju zdravstvenog sustava. Nova bolnica izgrađena je na području Boninova, čime je zamijenjena dotadašnja bolnica *Domus Christi*, koja je djelovala od 16. stoljeća. Kao središnja zdravstvena institucija regije pružala je zdravstvenu skrb stanovništvu Dubrovnika i okolnih područja, uključujući dijelove Dalmacije i susjednih područja. Osnivanjem ove bolnice stvoreni su bolji uvjeti za razvoj moderne zdravstvene službe i organiziranije pružanje medicinske skrbi (Perić, 1985).

Zanimljivo je da je na samom početku 19. stoljeća razina zdravstvene skrbi u Dubrovniku bila viša nego u ostatku Dalmacije, ali je dugotrajna gospodarska kriza, potaknuta bolešću vinove loze, propadanjem jedrenjačke plovidbe, nedovoljno razvijenom industrijskom proizvodnjom te padom cijena buhača i maslinova ulja, dovela do osiromašenja stanovništva i slabljenja zdravstva. Postupnim oživljavanjem trgovine i ulaganjem kapitala u parobrodarstvo krajem 19. stoljeća dolazi do gospodarskog oporavka, što se posredno odrazilo i na bolji ekonomski standard stanovništva i na stabilizaciju zdravstvenih institucija (Car, 2023).

Slomom Austro-Ugarske 1918. Dubrovnik ulazi u nov državnopravni okvir Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, dijeleći sudbinu zemalja u novostvorenoj monarhiji koja je 1929. dobila naziv Kraljevina Jugoslavija, a Dubrovnik je u administrativnom smislu odvojen od nacionalnog prostora i pripojen Zetskoj banovini sa sjedištem u Cetinju. Zdravstveni sustav ulazi u novu fazu reorganizacije unutar iz-

mijenjena državnopravnog okvira. Jačaju strukovna udruženja, a općinska zdravstvena služba poprima izraženiju javnozdravstvenu funkciju. Tijekom Drugoga svjetskog rata Dubrovnik je bio uključen u sustav Nezavisne Države Hrvatske, a nakon 1945. postao je dijelom socijalističke Jugoslavije.

Takve česte promjene državnih i administrativnih okvira tijekom promatranog razdoblja imale su izravan utjecaj na razvoj lokalnih institucija, društvenih i gospodarskih inicijativa, unutar kojih su djelovali kapetan Mato i doktor Baldo.

Parobrod kao projekt modernizacije: Mato Marinović i dubrovačko udruživanje kapitala

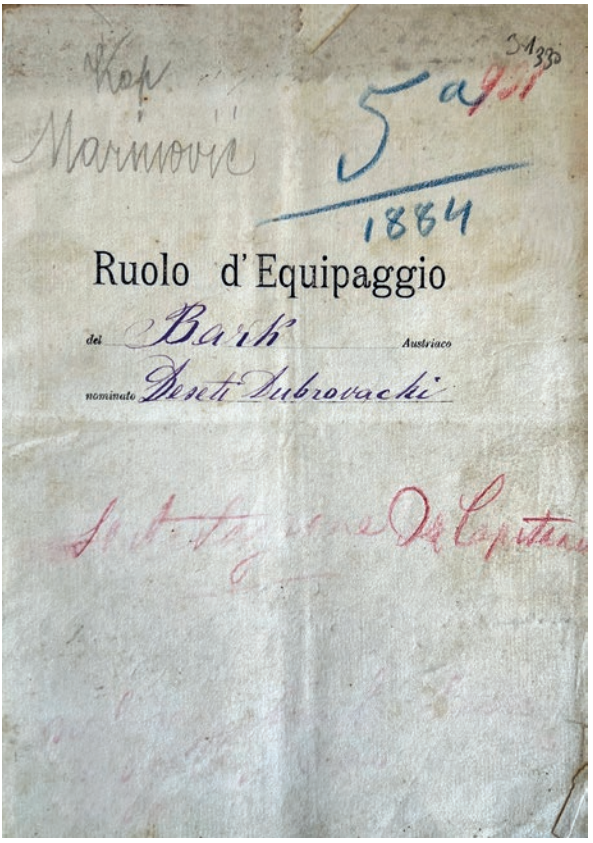
Baldov otac Mato (Dubrovnik, 1849. – Zadar, 1918.) jedan je od osmero djece Mare rođ. Ivanković i Nikole Nika Marinovića. Rodio se u razdoblju kada Dubrovnik bilježi znatno zaostajanje u razvoju brodarstva, na što je utjecalo više čimbenika (prelazak s jedrenjaka na parobrode, opadanje brodogradnje, jaka konkurencija u prijevozu tereta, nepovoljne geopolitičke prilike i dr.). U tim, za pomorstvo, teškim vremenima, Dubrovčani pokušavaju stvoriti novu trgovačku flotu. Svoju priliku za razvoj vide u udruživanju sitnoga domaćeg kapitala kako bi mogli nabavljati nove ili rabljene trgovačke parobrode.[2]

Započeo je raditi jako mlad, kao radnik u brodogradilištu Gruž. Postupno je napredovao i stručno se usavršavao pa je 1869. stekao diplomu poručnika[3], a potom kao kapetan i zapovjednik nastavlja pomorsku karijeru na dubrovačkim jedrenjacima i parobrodima. U arhivu Dubrovačkoga pomorskog društva sačuvani su brodski obračunski zapisnici koje je Mato Marinović vodio kao kapetan od 1882. do 1885. na *Sedmom*, *Devetom* i *Desetom* jedrenjaku (Državni arhiv u Dubrovniku, HR-DADU-354) (slika 1.).

---

[2] Prvo udruživanje domaćeg kapitala započelo je krajem 1860-ih, točnije od 1865. kada je pokrenuto Pelješko pomorsko društvo, a 1869. utemeljeno je Dubrovačko pomorsko društvo (*Associazione Marittima di Ragusa*) koje je davalo brojčana imena svojim jedrenjacima redom uvrštavanja u flotu: od *Prvog*, *Drugog* do *Dvanaestog*. Tek posljednjem, trinaestom, jedrenjaku dali su ime *Petka*, no ovo društvo likvidirano je 1888. izgubivši komercijalnu bitku s parobrodima (Perić, 1984).

[3] Diplome je na temelju položenih ispita pred nadležnom komisijom izdavala Centralna pomorska uprava u Trstu (Perić, 1984, str. 72).

Slika 1. Prva stranica brodskog zapisnika *Desetog* jedrenjaka (iz fonda HR-DA-DU-354 Dubrovačko pomorsko društvo, kutija 31, fascikl XVI.10a).

Iako nije pripadao velikim karatistima[4], kapetan Mato je bio jedan od utemeljitelja i dioničar parobrodarskog društva utemeljenoga 1880., kada Dubrovnik dobiva svoj prvi parobrod koji donosi novu nadu i želju za oživljavanjem brodarstva. Društvo je utemeljeno kao karatna zajednica, odnosno kao zajednica suvlasnika brodova pod imenom *Navigazione Ragusea* ili Dubrovačka parobrodska plovidba. Tada je nabavljen prvi domaći parobrod *Dubrovnik* koji je prvi put uplovio u grad 19. veljače 1880. godine. Ovaj novoizgrađeni putničko-teretni parobrod, nosivosti tristo deset tona tereta i deset putnika, bio je namijenjen obalnoj plovidbi od Trsta do Zadra, Splita i Dubrovnika te od Dubrovnika do Barija. Izgrađen je u tadaš-

[4] Pronađeni su podatci da je Mato Marinović posjedovao pola karata parobroda *Beatrice*, dva karata parobroda *Epidauro* na kojemu je bio zapovjednik, dok je na skupštini *Dubrovačke parobrodarske plovidbe* održane 21. prosinca 1898. imao udio 34/100 (Perić, 1984, str. 129, 143, 174).

njemu poznatom brodogradilištu Dambarton u zapadnoj Škotskoj, a isplovljavao je svake druge subote u mjesecu. Nabavom ovog parobroda Dubrovnik je zakoračio u novu eru pomorstva, prelazeći s tradicionalnih jedrenjaka na modernu parobrodarsku plovidbu. Na skupštini dioničara održanoj 8. veljače 1893. kapetan Mato Marinović izabran je u novu upravu („Skupština dioničara "Navigazione Ragusea"", 1893, str. 3).

Mato Marinović sudjelovao je i u radu Parobrodarskog društva *Napried* osnovanog 1894. (pisano i *Naprijed*).[5] Osnovna svrha ovog društva bila je nabavljati trgovačke parobrode duge plovidbe i njima poslovati. Sjedište im je bilo u Dubrovniku u Širokoj ulici.[6] Društvo su činili karatisti njihova prvog parobroda *Napried*, izgrađenog u svibnju iste godine u brodogradilištu Sunderland u Velikoj Britaniji.[7] Kapetan Mato Marinović je zajedno s kapetanom Antunom Skurićem početkom ožujka 1898. otputovao u Sunderland kako bi pregledao i preuzeo parobrod. Brod je dobio ime *Prazattus,* latinizirani oblik imena Miha Pracata, dubrovačkog pomorca i trgovca, jedinog pučanina kojemu su vlasti Dubrovačke Republike postavile spomenik. Spomenik se nalazi u atriju Kneževa dvora („Dubrovački Parobrodi", 1898, str. 3; Mojaš, 2013).

Uz kapetana Mata Marinovića, kao jedan od utemeljitelja i glavni investitor novoga parobrodarskog društva, nastalog spajanjem triju tadašnjih najvećih dubrovačkih parobrodarskih društava (Dubrovačke parobrodarske plovidbe i parobrodarskih društava *Napried* i *Unione*) u novo parobrodarsko društvo, bio je Federiko Glavić, možda najznačajniji Dubrovčanin u suvremenoj povijesti Grada.[8] Osnivanje Dubrovačke parobrodarske plovidbe smatra se jednim od ključnih postignuća u dubrovačkom pomorstvu početkom 20. stoljeća.

---

5 Tijekom svoga postojanja poslovali su s ukupno deset parobroda duge plovidbe. Ime društva bilo je i simboličan poziv svim poduzetnicima da prikupe svoja materijalna sredstva i udruže svoja znanja i sposobnosti u nabavu novih ili rabljenih parobroda, uz koje bi pomorstvo u Dubrovniku ponovno zasjalo. Karatiste parobroda *Napried*, kojih je bilo trideset i tri, 1900. godine zastupao je Mato Marinović, a 1904. broj karatista povećava se na trideset i sedam, a zastupa ih i dalje Mato Marinović. Zastupao je i četrdeset i dva karatista trećeg parobroda pod nazivom *Beatrice*, četvrtog parobroda *Prazattus* te petog *Predsjednik Becher* koji je svoje ime dobio u čast Ernesta Bechera, tadašnjeg predsjednika Centralne pomorske uprave u Trstu (Mojaš i Vujičić, 2013).

6 Godine 1908. ime ulice promijenjeno je u Čingrijina ulica po istaknutom i najdugovječnijemu dubrovačkom gradonačelniku Peru Čingriji (Dubrovnik, 1837. – Dubrovnik, 1921.).

7 Tada su svi brodovi bili građeni u engleskim brodogradilištima, što za to vrijeme i nije bilo neobično s obzirom na tadašnju veliku razvijenost brodograđevne industrije u toj otočnoj državi. U pomorskim krugovima toga doba smatralo se da njihovi brodovi imaju najbolje maritimne karakteristike (Mojaš i Vujičić, 2013, str. 26.).

8 U potrazi za poslom i boljim životom Federiko (otok Šipan, 1847. – Dubrovnik, 1941.) je kao četrnaestogodišnjak napustio rodni otok i otišao u Južnu Ameriku te je u Čileu

Kao član Promicateljnog odbora, Mato Marinović bio je supotpisnik Poziva na glavnu utemeljiteljsku skupštinu Dubrovačke parobrodarske plovidbe akcionarskog društva sazvanu za 18. lipnja 1909. („Konstitutivna glavna skupština", 1909, str. 4; „Poziv", 1909, str. 4). Na toj je izbornoj skupštini odlučeno da otad posluje kao dioničko društvo kojim je upravljalo upravno vijeće od devet članova. Tu časnu funkciju obavljali su tri godine. Jedan od devet članova upravnog vijeća bio je i kapetan Mato Marinović.

Tako je Dubrovačka parobrodarska plovidba od 1909. poslovala kao dioničko društvo, a uspješnim se poslovanjem dvadesetih godina prošlog stoljeća razvila u najveću parobrodarsku tvrtku u tadašnjoj državi, sa sjedištem u Dubrovniku. Nakon Prvoga svjetskog rata, 1919. godine, društvo je obnovljeno kao dioničko društvo sa sjedištem u Dubrovniku, a na vrhuncu svoga poslovanja 1939. imalo je flotu od jedanaest teretnih brodova duge plovidbe, od kojih su dva teretna parobroda nosila ime *Federiko Glavić*, i četrnaest putničkih brodova obalne plovidbe.[9]

Dubrovačko parobrodarsko društvo osnovalo je 1898. godine Zakladu za početnike u pomorstvu uz početnu glavnicu od 200 kruna, a na skupštini održanoj 1909. dodijelila joj je novčani iznos od 400 kruna. Parobrodarska društva često su novčanim prilozima pomagali mlađem naraštaju učenika opredijeljenima za pomorska zvanja.[10]

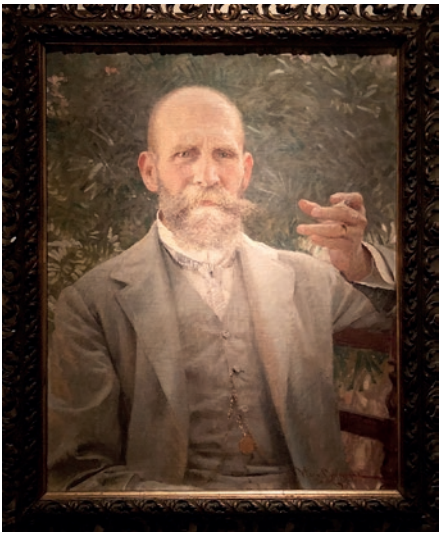
---

na salitri, srebru i drugim rudama stekao golemo bogatstvo. Vratio se kao iseljenik iz Čilea sa znatnim kapitalom. Nakon završetka Prvoga svjetskog rata, odnosno od 1918., kao predsjednik Dubrovačke parobrodarske plovidbe obnovio je flotu nabavom novih teretnih i putničkih brodova. Zauzimao se i za dolazak željeznice 1902., a bio je inicijator i glavni dioničar dubrovačkog tramvaja od 1907. do 1909. godine. Na tramvaj koji je došao iz Češke stavio je dubrovački grb, a to je bila prva privatno-javna investicija u Dubrovniku. Poticao je i stvaranje Dubrovačke trgovačke banke, čije je osnivač 1902. godine. Bio je i jedan od inicijatora osnutka Tvornice boja i lakove *Dubravka* 1924. godine. Tijekom života na različite je načine pomagao potrebite i podupirao različite akcije, a ostavio je oporukom mnogo novca različitim kulturnim, prosvjetnim i humanitarnim institucijama u Dubrovniku. Pokopan je u raskošnoj obiteljskoj grobnici na samom ulazu u groblje na Boninovu, koju je dao izgraditi nakon tragične smrti kćeri Marije (Cvjetković, A. 2024; Dunatov, Dubrovački muzeji, 2025).

9 Za vrijeme Drugoga svjetskog rata brodovi duge plovidbe plovili su u savezničkim konvojima. Centralizacijom trgovačke mornarice 1946. flota je dodijeljena novoosnovanomu brodarskom poduzeću u Rijeci, Jugoslavenskoj linijskoj plovidbi, a nakon decentralizacije 1955. osnovano je u Dubrovniku novo brodarsko poduzeće Atlantska plovidba, koje je i danas aktivno (Benić Penava, 2005).

10 Tragom te tvrdnje pronađen je podatak da su dubrovačka parobrodarska društva: Dubrovačka plovidba, *Napried, Unione* i *Balkan,* priložila 2000 kruna u zakladu za podupiranje djece koja će se školovati za pomorska zvanja. Davanje novčanih priloga ovakvim zakladama u Dubrovniku bilo je omogućeno i drugim pravnim ili fizičkim osobama („Gradska kronika", 1898, str. 3; "Izgledno", 1909, str. 5).

Potkraj 1905. kapetan Marinović imenovan je počasnim konzulom Kraljevine Belgije u Dubrovniku ("Belgijski konzul", 1905, str. 3; "Kap. Mato Marinović", 1905, str. 2; "Lične vijesti", 1906, str. 2; "Pero Negrini", 1898, str. 3). Društveni položaj koji je zauzimao potvrđuje portret iz 1901. koji je izradio Vlaho Bukovac, a može se tumačiti kao vizualna afirmacija njegove integriranosti unutar dubrovačkoga građanskog sloja na prijelazu stoljeća (slika 2.).

Slika 2. Vlaho Bukovac, portret kapetana Mata Marinovića, 1901., ulje na platnu.

U relativno zreloj životnoj dobi za ono vrijeme, trideset petoj godina života, odnosno 1884. vjenčao se s Kalypso Kalista roď. Gjivović (Dubrovnik, 1862. – Dubrovnik, 1894.) („Voda", 1892, str. 4). Imali su tri sina: Nika[11], Balda i Karla Kika.[12]

---

11 Niko Marinović (Dubrovnik, 1885. – Zagreb, 1930.) promoviran je na Sveučilištu u Grazu 14. srpnja 1908. godine. Nakon promocije radio je u Trstu kao odvjetnik Austrougarske pomorske vlade. Oženio se 1919. Anom Lučić Roki iz viške obitelji, s kojom je imao dva sina rođena u Trstu (Nikša 1920. i Baldo 1921.). Preselio se 1922. s obitelji u Zagreb gdje je 7. srpnja 1922. sudjelovao na konstituirajućoj skupštini novoga paroplovidbenog dioničkog društva Atlantska plovidba *Ivo Račić*. Kada je u prosincu 1928. u Splitu utemeljen Jugoslavenski *Lloyd d.d.* sa sjedištem u Zagrebu, biran je za člana uprave. Jugoslavenski *Lloyd d.d.* bio je najveće parobrodarsko društvo ne samo u Dubrovniku nego i u tadašnjoj državi. Nastao je fuzijom Atlantske plovidbe *Ivo Račić* i Jugoslavensko-amerikanske plovidbe. Kao poznati i priznati stručnjak u pomorskim pitanjima, bio je i pročelnik Odjela za pomorstvo Trgovačke komore. Umro je u Zagrebu 23. kolovoza 1930. od posljedica moždanog udara, a pokopan je u Dubrovniku u obiteljskoj grobnici na Boninovu. („Atlantska plovidba", 1922, str. 3; „Atlantska plovidba", 1922, str. 4; „Dr. Niko Marinović", 1930, str. 4 „Osnivanje Jug Lojda", 1929, str. 25; „Promocija", 1908, str. 4).

12 Karlo Kiko Marinović (Dubrovnik, 1888. – Dubrovnik, 1950.) istaknuti dubrovački ugostitelj i poduzetnik, nakon boravka u SAD-u vratio se u Dubrovnik i preuzeo vođenje

Zbog komplikacija pri četvrtom porođaju Kalypso Marinović umrla je u listopadu 1894. u trideset i drugoj godini života.[13] Nakon ove tragedije koja ga je zadesila, ponovno se oženio s Anom rođ. Uzzovich (Dubrovnik, 1864. – Zagreb, 1935.). U ovom braku rodio mu se i četvrti sin Mirko.[14]

Kapetan Mato Marinović preminuo je u srijedu 9. prosinca 1918. u Zadru "u kojem je proživio teške ratne godine, …vriedan pomorac, duša sjajnih parobrodarskih podhvata u Dubrovniku, vatren rodoljub, dobar otac svojoj časnoj obitelji umro je sinoć". ("Kapetan Marinović", 1918, str. 2). Vijest o smrti zbog perforacije ulkusa brodovlasnika kapetana Marinovića, ravnatelja dubrovačkoga parobrodarskog društva "koji je svojim marom i inteligencijom mnogo doprinio procvatu spomenutog društva", prenio je i splitski dnevnik *Novo Doba* („Primamo iz Zadra", 1918, str. 3).

Baldo Marinović i njegov doprinos razvoju zdravstvene službe

Baldo (Dubrovnik, 1886. – Dubrovnik, 1971.), drugi sin kapetana Mata Marinovića, djelovao je u razdoblju intenzivne modernizacije zdravstvene službe u Dubrovniku nakon Prvoga svjetskog rata, kada dolazi do jačanja javnozdravstvenih institucija i profesionalnih liječničkih organizacija (slika 3.). Gimnaziju je završio u Dubrovniku, a na ispitu zrelosti u srpnju 1905. ocijenjen je ocjenom "zrio". Ujesen 1905. upisao je medicinu u glavnom gradu tadašnje Austro-Ugarske Monarhije, Beču. Nakon odslušanoga prvog zimskog semestra u Beču nastavio je studij u ljetnom semestru 1905./1906. na Sveučilištu u Grazu. U Grazu je položio prvi strogi ispit iz medicine i vratio se ujesen 1908. u Beč. Drugi strogi ispit položio u Beču je 19. srpnja 1912. ocjenom "dostatno" (*genugend*). Posljednji, treći rigoroz Baldo je položio u Beču 17. srpnja 1913., a promoviran je na čast doktora sveukupnog liječništva 23. srpnja 1913. ("Novi doktori", 1913, str. 2; "Promocije", 1913, str. 3; "Promocija", 1913, str. 2).

Gradske kavane tijekom tridesetih godina prošlog stoljeća.

13 U svoje ime i u ime svoje troje „nejačadi" zahvalio je 19. listopada 1894. dr. Marćelu Wendziloviczu (1840. – 1921.), kotarskom liječniku u Dubrovniku, koji je njegovu suprugu pokušavao spasiti („Zahvala", 1894, str. 4).

14 Mirko Marinović (Dubrovnik, 1901. – Zagreb, 1949.) završio je gimnaziju u Zadru. Promoviran je 30. srpnja 1927. na čast doktora prava u Zagrebu gdje je živio i radio kao odvjetnik. Bio je i sudski tumač za pet jezika. Umro je mlad, 19. studenoga 1949. u dobi od 48 godina, a pokopan je pokraj svoje majke Ane na zagrebačkom groblju Mirogoj (Gimnazija, Zadar, 1919, „Promocija", 1927, str. 3; Pravni fakultet, 1996)

Slika 3. Doktor Baldo Marinović (iz arhive HLZ-a – podružnica Dubrovnik).

Tijekom studiranja u Beču bio je kratkotrajno zatočen zbog sudjelovanja u studentskim prosvjedima 1912., potaknutim represivnim mjerama kraljevskog komesara Slavka Cuvaja[15] u domovini. Nakon policijskih intervencija nad studentskim skupovima u rujnu i studenom iste godine, uhićen je zajedno s još četrnaestoricom sudionika zbog uvrede vladara i kršenja javnog reda i mira ("Demonstracije u Beču", 1912, str. 2). Suđenje je održano u prosincu 1912. kada je Baldo osuđen na sedam dana zatvora ("Suđenje u Beču", 1912, str. 3).

Svoju liječničku karijeru Baldo Marinović započinje u Obrovcu gdje je imenovan općinskim liječnikom.[16] Njegova profesionalna afirmacija započinje uoči Prvoga svjetskog rata, a već 1914. postaje član Zbora liječnika Kraljevine Hrvatske

---

15 Slavko Cuvaj (Bjelovar, 1851. – Beč, 1931.) bio je hrvatski političar i državni dužnosnik, najpoznatiji kao ban Hrvatske i Slavonije i kao kraljevski komesar tijekom razdoblja Austro-Ugarske Monarhije. Njegovo djelovanje ostalo je zapamćeno kao simbol represije i pokušaja gušenja hrvatskih autonomnih težnji uoči Prvoga svjetskog rata (Cuvaj, Hrvatska enciklopedija, 2025).

16 Zamijenio je Zlarinjanina dr. Antu Aničina (1881. – 1949.) (Vučak, 2012)

i Slavonije. Taj se podatak potvrđuje u službenom popisu članova iz 1919., objavljenom u *Liječničkom vjesniku* u kojem se navodi njegovo ime te godina učlanjenja („Imenik članova Zbora liječnika", 1919).

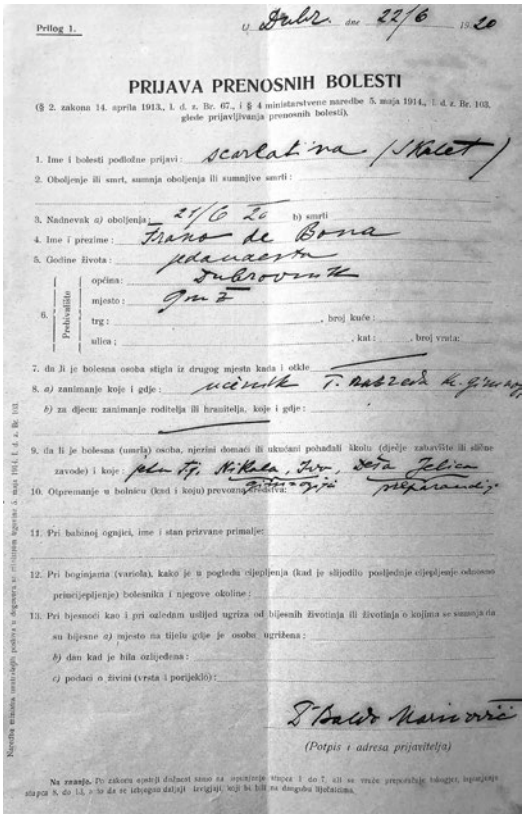
Godinu dana nakon završetka studija, izbijanjem Prvoga svjetskog rata, doktor Marinović se, kao i brojni liječnici njegova vremena, uključuje u ratne zdravstvene službe. Već početkom rujna 1914. imenovan je liječničkim pomoćnikom u pričuvi ("Imenovanja", 1914, str. 373), a iduće godine primio je Previšnje pohvalno priznaje (*signum laudis*) za hrabro i požrtvovno držanje pred neprijateljem kao liječnik-pomoćnik u pješačkoj pukovniji broj 22 ("Odlikovanje", 1915, str. 2; "Odlikovanja i unapređenja", 1915, str. 3). Zbog svojih zalaganja Baldo je 1916. imenovan nadliječnikom, odnosno višim vojnim liječnikom („Imenovanja", 1916, str. 317), a pri premještaju je dobio pohvalnu svjedodžbu svoga brigadira („Odlikovanja", 1916, str. 2). Primio je priznanje i odlikovanje Crvenog križa II. razreda s ratnom dekoracijom („Vojna odlikovanja", 1916, str. 3).

Nakon završetka Prvoga svjetskog rata vraća se u Dubrovnik gdje započinje kontinuirani rad u tamošnjoj zdravstvenoj službi. Imenovan je općinskim liječnikom u Gružu, a tijekom čitava radnog vijeka osobitu je stručnu i profesionalnu pozornost usmjeravao zdravstvenoj skrbi pedijatrijske populacije, ali i porodništvu ("Kroz Dubrovnik", 1971, str. 7). U fondu Bolnice Državnog arhiva u Dubrovniku sačuvana je prijava šarlaha iz 1920. koja se odnosi na oboljelog učenika prvog razreda Klasične gimnazije iz Gruža, a nosi potpis doktora Balda Marinovića (Državni arhiv u Dubrovniku, HR-DADU-186) (slika 4.). U svibnju 1919. sudjelovao je na sastanku dubrovačkih liječnika, prvom takvom okupljanju u okviru novouspostavljene Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, na kojemu se raspravljalo o organizaciji zdravstvene službe u novim državnim okolnostima (Kačić i sur., 1974).[17]

Potkraj 1920. otputovao je u Beč na usavršavanje iz područja pedijatrije kod profesora Clemensa v. Pirqueta (Hirschstetten, 1874. – Beč, 1929.). Nakon povratka u Dubrovnik primjenjuje suvremena pedijatrijska dostignuća te se među prvima u gradu sustavno bavi vitaminskom terapijom u liječenju rahitisa kod djece. U jesen 1921. postavljen je za privremenoga honorarnog liječnika Državnog oporavilišta na otoku Lokrumu (*Glasnik Ministarstva Narodnog Zdravlja*, 1921), a početkom 1922. imenovan je privremenim školskim honorarnim liječnikom za narodnu osnovnu školu u Dubrovniku, odnosno na području gradske jezgre i u Gružu („Ljekar za osnovne narodne škole", 1922, str. 3). Radio je i za Okruž-

[17] Iako je riječ o prvom većem poslijeratnom intelektualnom okupljanju liječnika u Dubrovniku, u dostupnim izvorima i pregledom onodobnog tiska nisu pronađeni podaci o sadržaju rasprava održanih na tom sastanku.

ni ured za osiguranje liječnika – OUZOR. Ovaj podatak doznajemo iz novinske objave u kojoj se kaže kako će odsutnog uredskog liječnika Marka Bibicu st.[18] zamijeniti kolega Baldo Marinović koji će primati pacijente u svojoj ordinaciji („Iz OUZOR-a", 1924, str. 4). Za vrijeme Drugoga svjetskog rata proveden je novi raspored zdravstvene službe za grad Dubrovnik; Baldo je prešao iz Gruža i obavljao službu za područje grada: od Straduna do Karmena, Sv. Marije i ubožišta *Domus Christi* te predgrađa Ploče.[19]

Prilog 1. U Dubr. dne 22/6 19 20

PRIJAVA PRENOSNIH BOLESTI

(§ 2. zakona 14. aprila 1913., l. d. z. Br. 67., i § 4 ministarstvene naredbe 5. maja 1914., l. d. z. Br. 103. glede prijavljivanja prenosnih bolesti).

1. Ime i bolesti podložne prijavi: scarlatina (Skalet)
2. Oboljenje ili smrt, sumnja oboljenja ili sumnjive smrti:
3. Nadnevak *a)* oboljenja 21/6 20 *b)* smrti
4. Ime i prezime: Frano de Bona
5. Godine života: 4 dana stara
6. Prebivalište: općina: Dubrovnik; mjesto: Gruž; trg: , broj kuće: ; ulica: , kat: , broj vrata:
7. da li je bolesna osoba stigla iz drugog mjesta kada i otkle
8. *a)* zanimanje koje i gdje: učenik T. Babića k. p. Gruž
   b) za djecu: zanimanje roditelja ili hranitelja, koje i gdje:
9. da li je bolesna (umrla) osoba, njezini domaći ili ukućani pohađali školu (dječje zabavište ili slične zavode) i koje: pohađ. II. Nikola, Ivo, Sofa Jelica
10. Otpremanje u bolnicu (kad i koju) prevoznog sredstva: —
11. Pri babinoj ognjici, ime i stan prizvane primalje:
12. Pri boginjama (variola), kako je u pogledu cijepljenja (kad je slijedilo posljednje cijepljenje odnosno primicijepljenje) bolesnika i njegove okoline:
13. Pri bjesnoći kao i pri ozljedam uslijed ugriza od bijesnih životinja ili životinja o kojima se sumnja da su bijesne *a)* mjesto na tijelu gdje je osoba ugrižena:
    b) dan kad je bila ozlijeđena:
    c) podaci o životinji (vrsta i porijeklo):

Dr Baldo Marinović

(Potpis i adresa prijavitelja)

Na znanje. Po zakonu ogleda dužnost samo na oboljenje stupca 1 do 7, ali se vrše prenosnje bolesti, bujanjem stupca 8. do 13., a to da se izbegnu daljnji izvijaji, koji bi bili na dangubu službenima.

Slika 4. Prijava šarlaha iz 1920. s potpisom doktora Balda Marinovića (iz fonda HR-DADU-186).

---

18 Marko Bibica st. (Supetar, otok Brač, 1878. – Dubrovnik, 1943.) bio je vojni liječnik, višegodišnji šef liječnika OUZOR-a, dugogodišnji i više puta birani predsjednik Dubrovačkog liječničkog udruženja, pokretač i urednik stručne publikacije *Dubrovački liječnik* (Bakija-Konsuo i Vučak, 2021).

19 Stan i ambulanta dr. Marinovića nalazili su se u Čingrijinoj ulici 3. Kada je na dopustu, zamjenjuje ga doktor Luko Dražić. Ambulanta je radila svakog dana, osim blagdana, a u popodnevnim satima u tvrđavi Revelin od 17 do 18 sati. U stanu Balda Marinovića, koji je postao općinska ambulanta Gruž, ordinirao je liječnik Domenico Bertone (Raguž, 2017).

Kako je u razdoblju njegova aktivnog liječničkog djelovanja u Dubrovniku djelovalo više strukovnih udruga, poput Slobodne organizacije liječnika Dalmacije (SOLD), Liječničkog udruženja Dubrovačke oblasti (LUDO), Dubrovačkog liječničkog udruženja (DULIUD) te Hrvatskoga liječničkog zbora (HLZ, prije Zbor liječnika), Baldo je, prema dostupnim podatcima, sudjelovao u njihovu radu.[20] Kao delegat iz Dubrovnika izabran je u upravu SOLD-a 1923., kada je uprava proširena delegatima iz cijele pokrajine Dalmacije („Iz Okružnice Slobodne organizacije dalmatinskih liječnika u Splitu", 1923). Ujedno je s kolegama sudjelovao u osnivanju prvoga liječničkog udruženja LUDO, a na osnivačkoj skupštini održanoj 12. studenoga 1923. izabran je za rizničara (Kačić i sur., 1974). Bio je član Liječničke komore za Bosnu, Hercegovinu, Dalmaciju i Crnu Goru sa sjedištem u Sarajevu, osnovane zakonom iz 1923. kojim je propisano obvezno članstvo, premda su joj dubrovački liječnici, poput ostalih dalmatinskih kolega, pristupali s određenom zadrškom.[21]

Nakon ukidanja oblasnih samouprava i podjelom države na banovine, te pripojenja Dubrovnika Zetskoj banovini, LUDO mijenja ime u DULIUD u čijem je radu također sudjelovao kao izabrani odbornik u upravi za 1932. godinu („Duliud", 1931, str. 9; „Nova uprava liječničkog udruženja", 1931, str. 4). Za publikaciju *Dubrovački liječnik* kojom je 1933. DULIUD obilježio prvih deset godina postojanja, napisao je kratak povijesni pregled o nahodištu otvorenom u Dubrovniku odlukom Velikog vijeća od 9. veljače 1432. godine. Članak doktora Marinovića pod naslovom *Jedna važna socijalna ustanova starog Dubrovnika* tiskan je i u publikaciji *Crveni križ* 1934. godine.[22]

Kao što smo istaknuli, bio je član Zbora liječnika za Hrvatsku, Slavoniju i Međimurje od 1914.[23], potom i Zbora liječnika koji je na izvanrednoj glavnoj skupštini 1939. preimenovan u HLZ. U idućim je mjesecima broj članova rastao,

---

20 O radu liječničkih udruga u Dubrovniku tiskana je monografija u povodu 150. obljetnice od osnivanja HLZ-a, 100. obljetnice od osnivanja prve udruge u gradu i 90. obljetnice od tiskanja publikacije *Dubrovački liječnik* (Bakija-Konsuo, 2025).

21 Podmirio je 1926. zaostale članarine u iznosu od šesto dinara, a isti iznos uplatio je i za 1927. te 1928. godinu („Uplaćeni članski prinosi", 1926, 1928 i 1929).

22 Dr. Marinović je, nakon Stjepana Skurle (1832. – 1877.) i Konstantina Koste Vojnovića (1832. - 1903.), bio treći koji je do tada pisao o dubrovačkom nahodištu. (Kralj-Brassard, 2012; Marinović, 1933; Marinović, 1934; Skurla, 1876; Vojnović, 1892)

23 Na redovitoj mjesečnoj skupštini Zbora liječnika za Hrvatsku, Slavoniju i Međumurje 29. listopada 1920., u Zakladnoj bolnici u Zagrebu raspravljalo se o brisanju iz članstva zbog dugovanja članarine. Prema izvješću blagajnika na popisu je bio i dr. Baldo Marinović, Obrovac (njegovo prvo radno mjesto). Na sljedećoj mjesečnoj skupštini 26. studenoga 1920. pročitana su imena 13 članova brisanih iz članstva, premda su neki bili u okupiranim krajevima, no dr. Baldo Marinović nije bio među njima („Dugovanje članarine", 1920, str. 599; „Zapisnik skupštine ZL 26.11.1920", 1920, str. 658).

a pokrajinska liječnička društva skupno su se učlanjivala. Nakon stvaranja Banovine Hrvatske 1940., DULIUD kolektivno pristupa HLZ-u tako da svi članovi DULIUD-a postaju članovi Zbora. Prema izvješću Upravnog odbora pročitanom na redovitoj mjesečnoj skupštini, među novim članovima HLZ-a bio je i doktor Baldo Marinović, gradski općinski liječnik u Dubrovniku („Zapisnik red. mjesečne skupštine HLZ", 1940, str. 519).

Doktora Balda spominje i književnik Ivo Vojnović[24] u svojim pismima Emki Krstelj[25], što potvrđuje njegovu prisutnost u intelektualnim i društvenim krugovima Dubrovnika 1920-ih godina. U jednom pismu iz 1926., dok je poluslijep boravio u hotelu *Petka* u Gružu, Vojnović navodi kako mu je Marinović pružio liječničku pomoć u trenutku pogoršanja zdravstvenog stanja: "...Bio sam ti male, malissimo. Nabujala krv u meni, stisnula mi žila… Za sreću da je naš dragi Baldo Marinović donio 'lancetu' i otvorio mi ...moje žile" (Obradović Mojaš, 2010; Žeželj, 1977). I u tekstu *Kad se blažena Gospa prošetala priko place…*, uključenom u zbirku *Mala trilogija*[26], Vojnović spominje doktora Balda u kontekstu vlastitih zdravstvenih tegoba, navodeći da mu je, po savjetu doktora Pera Šapra[27], "po antiku" puštena krv. Ovi zapisi upućuju na Baldovu profesionalnu reputaciju u dubrovačkom društvu, ali i ilustriraju kontinuitet pojedinih terapijskih postupaka, poput puštanja krvi venepukcijom, u lokalnoj medicinskoj praksi početkom 20. stoljeća, premda su se takve metode u medicini toga vremena postupno napuštale.

Uz liječnički rad, Baldo Marinović bio je aktivno uključen i u društveni život Dubrovnika. Tako je u studenome 1932. i ponovno 1936. biran u privremeni odbor Društva za unaprjeđenje turizma u Gružu, osnovanog radi proučavanja i provedbe mjera za razvoj turizma na području Gruža, Lapada i Rijeke Dubrovačke ("Društvo za unapređenje turizma", 1932, str. 4; "Privremeni odbor za unapređenje turizma u

---

24 Ivo Vojnović (Dubrovnik, 1857. – Beograd, 1929.) najistaknutiji hrvatski dramatičar moderne, književnog razdoblja na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće.

25 Emkin (Šibenik, 1884. – Kučište, 1966.) suprug Ivo Krstelj (Šibenik, 1867. – Zagreb, 1949.), hrvatski odvjetnik i političar, jedan od prvaka Stranke prava u Šibeniku, a neko vrijeme i član stranačke uprave u Zagrebu. Nakon Prvoga svjetskog rata Ivo Krstelj postaje predsjednik pokrajinske vlade za Dalmaciju, poslije i ministar u vladi u Beogradu. (Krstelj, Ivan. U: Hrvatski biografski leksikon, 2026; Krstelj, Ivo. U: Hrvatska enciklopedija, 2025)

26 Knjiga *Mala trilogija*, koju je sastavio, protumačio i predgovorom popratio Luko Paljetak, objavljena je u povodu sedamdesete obljetnice Vojnovićeve smrti (1929. – 1999). u nakladi Matice Hrvatske Dubrovnik (Vojnović, 1999).

27 Pero Šapro (Dubrovnik, 1891. – Dubrovnik, 1971.) *festanjul za festu* svetog Vlaha 1924., strastveni violinist i jedan od članova odbora za osnivanje Dubrovačke filharmonije. Diplomirao je u Pragu 1919., pionir je rendgenologije u Gradu, a od 1920. do 1922. boravi u Beču na izobrazbi. Nakon povratka, 1923., nabavlja suvremenu aparaturu za svoju privatnu ordinaciju koja je služila za dijagnostiku i terapiju. Svoju privatnu ordinaciju imao je u Gradu, iza crkve Svetog Vlaha (Bakija-Konsuo, 2025; Gjanković, 1970).

Gružu", 1936, str. 4). Sudjelovao je i na sjednici održanoj u siječnju 1934. prigodom utemeljenja podružnice Društva prijatelja prirode DUB za Gruž i Lapad, u čijem je vodstvu potpredsjednik bio njegov brat Karlo Marinović, istaknuti dubrovački ugostitelj ("Podružnica "Dub" za Gruž i Lapad", 1934, str. 2). Obnašao je dužnost potpredsjednika Mjesnog odbora Unije za zaštitu djece u slučaju rata, humanitarne organizacije pod pokroviteljstvom kraljice Marije („Odbor Unije za zaštitu djece", 1939, str. 5; „Mjesni odbor Unije za zaštitu djece", 1939, str. 3).

Potkraj 1917. Baldo Marinović zaručio se s Marijom Lucijom Amalijom Kajetanom de Bona (Dubrovnik, 1897. – Dubrovnik, 1986.), što je zabilježeno u tadašnjim tiskovinama ("Zaruke", 1918, str. 2) s obzirom na to da je zaručnica bila najstarija od devetero djece u poznatoj dubrovačkoj plemićkoj obitelji Ljubice, rođ. Zore i Luka markiza de Bone (Bunić) ("Bunić", b.d.; "Luko Bona", 1940, str. 3).[28]

Vjenčanje dr. Balda Marinovića najavljeno je u tiskovini *Prava Crvena Hrvatska* za četvrtak 24. siječnja 1918. ("Pir", 1918, str. 2). Prvome djetetu, kćeri rođenoj 1918., dali su ime Ljubica po baki Ljubici Bona, no ona je kratko živjela. I drugoj kćeri dali su ime Ljubica[29], a sinu su dali ime Mato[30] po djedu, kapetanu Matu Marinoviću.

---

28 Luko Bona (Dubrovnik, 1863. – Dubrovnik, 1940.), Baldov punac, potomak je jedne od najstarijih plemićkih obitelji u Dubrovniku. Bio je predsjednik dubrovačke općine 1912. i jedan od osnivača DUB-a. Novcem koji je dobio prodajom obiteljske kuće kupio je zemlju u Gružu za izgradnju tramvaja koji je svoju prvu vožnju imao 22. prosinca 1910. godine. Preminuo je nakon dulje bolesti u Dubrovniku u 77. godini života ("Gradske vijesti", 1912, str. 3; „Luko Bona", 1940, str. 3; „Luko markiz de Bona", 1940, str. 5).

29 Ljubica (Bube) Marinović (Dubrovnik, 1920. – Dubrovnik, 2014.) maturirala je 1938. u Dubrovniku. Studirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu gdje je diplomirala filozofiju te engleski, francuski i talijanski jezik. U braku s liječnikom Željkom Radićem (Dubrovnik, 1921. – Rijeka, 1978.) imala je dvoje djece: kćer Anu (1950.) i sina Nika (1953.). Dolaskom na mjesto tajnice Dubrovačkih ljetnih igara postala je dragocjena u njihovu funkcioniranju. Bila je poznavateljica povijesti Dubrovnika, njegova kulturnog, umjetničkog, znanstvenog i socijalnog značaja u Europi i svijetu. Kći Ana Radić diplomirala je na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, a specijalizirala je internu medicine i bavila se kardiologijom. Sin Niko diplomirao je građevinu na Sveučilištu u Rijeci. Nakon razvoda Ljubica Marinović ponovno se udala za Jeru Bulića. Doživjela je dob od 95 godina i umrla u Dubrovniku 25. prosinca 2014. godine ("Maturalni ispiti", 1938, str. 3; Kačić, 1974; Ana Radić. Usmeno svjedočanstvo. 2021).

30 Mato Marinović (Dubrovnik, 1921. – New York, 2000.) maturirao je u klasičnom odjelu dubrovačke gimnazije 1939. godine. Studij medicine započeo je u Zagrebu, a nastavio u Rimu gdje je promoviran. Iz Italije se preselio u Francusku, a zatim u Sjevernu Ameriku. Specijalizirao je internu medicinu i pulmologiju, dvadeset je godina bio medicinski direktor *Lever Brothers Company,* a radio je u *Columbia Presbyterian Hospitalu* i *Lenox Hill Hospitalu* u New Yorku. Bio je član Udruženja za bolesti prsnog koša te *New York Academy of Sciences*. Imao je i vlastitu privatnu specijalističku praksu. Umro je 15. prosinca 2000., a urna s pepelom položena je u obiteljskoj grobnici na groblju Boninovo u Dubrovniku (Ana Radić. Usmeno svjedočanstvo. 2021.; „Ispiti zrelosti", 1939. str. 5)

Doktor Baldo Marinović umirovljen je 1951. godine, ali je i nakon umirovljenja pomagao i liječio oboljele koji su tražili njegovu pomoć. Umro je 12. studenoga 1971. u Dubrovniku, a pokopan je na dubrovačkom gradskom groblju Boninovo ("Zbor liječnika Hrvatske, podružnica Dubrovnik", 1971, str. 11).

Zaključak

Prikaz djelovanja kapetana Mata Marinovića i njegova sina, doktora Balda Marinovića, pokazuje kontinuitet javnog i profesionalnog djelovanja članova jedne dubrovačke obitelji u razdoblju intenzivnih gospodarskih, političkih i društvenih promjena od druge polovice 19. do sredine 20. stoljeća. Obojica su, unutar vlastitih profesionalnih područja, ostvarila prepoznatljiv trag u razvoju dvaju ključnih segmenata gradskog života, pomorstva i zdravstva.

Kapetan Mato Marinović pripadao je generaciji pomorskih poduzetnika koja je u prijelomnom razdoblju prijelaza s jedrenjačke na parobrodarsku plovidbu aktivno sudjelovala u uspostavi novih organizacijskih, vlasničkih i financijskih modela poslovanja. Njegovo sudjelovanje u parobrodarskim društvima, suvlasničkim strukturama i upravljačkim tijelima odražava procese restrukturiranja i konsolidacije dubrovačkog brodarstva te postupno uključivanje lokalnog kapitala u šire mediteranske i europske gospodarske tokove, zbog čega njegova profesionalna biografija postaje ilustrativan primjer modernizacijskih procesa u pomorskoj privredi kraja 19. stoljeća.

S druge strane, profesionalni put doktora Balda Marinovića odvijao se u razdoblju institucionalne konsolidacije zdravstvenog sustava, obilježenog razvojem bolničke infrastrukture, reorganizacijom zdravstvene uprave i razvojem strukovnih udruženja. Predani rad u medicinskoj praksi, stručna uključenost u profesionalne liječničke udruge te angažman u društvenom životu grada potvrđuju njegovu ulogu kao predstavnika liječničke struke svoga vremena. Kao liječnik obrazovan na srednjoeuropskim sveučilištima, suvremena medicinska znanja prenosio je i primjenjivao u lokalnoj sredini, pridonoseći razvoju zdravstvene skrbi u Dubrovniku.

Na temelju rezultata istraživanja onodobnog tiska i relevantne literature rad pridonosi boljem razumijevanju uloge pojedinca u procesima modernizacije dubrovačkog društva na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Ujedno se dodatno rasvjetljava djelovanje obitelji Marinović u širem društvenom i gospodarskom kontekstu Dubrovnika, čime se pridonosi boljem poznavanju lokalne povijesti grada.

Arhivska građa

1. Državni arhiv u Dubrovniku, Dubrovačko pomorsko društvo, HR-DADU-354.
2. Državni arhiv u Dubrovniku, Bolnica, HR-DADU-186.
3. Hrvatski Liječnički zbor-podružnica Dubrovnik, Arhiva Podružnice.

Literatura

1. Bakija-Konsuo, A. i Vučak, I. (2021). *Bibice – priča o gradu kroz djelovanje liječnika iz obitelji Bibica*. Medicinska naklada. Zagreb.
2. Bakija-Konsuo, A. (2025). *Dubrovački liječnik*: Sto godina liječničkih udruga u Gradu. HLZ-podružnica Dubrovnik, Dubrovnik.
3. Benić Penava, M. (2005). Pomorske djelatnosti na dubrovačkom području između dva svjetska rata. *Naše More, 52*(5–6), 235–247.
4. Car, A. (2023). Skonsumacijun: Tuberkuloza u dubrovačkom društvu od 1825. godine do sredine 20. stoljeća. Sveučilište u Dubrovniku.
5. Cvjetković, A. (2024). Dubrovački brodovlasnik Federiko Glavić. Ogranak Matice hrvatske u Dubrovniku. https://tehnika.lzmk.hr/dubrovacko-pomorsko-drustvo/
6. Dunatov, Lj. 2020, 25. svibanj. Poznati brodovlasnik i predsjednik Dubrovačke parobrodarske plovidbe: Na današnji dan 1847. na Šipanu je rođen Federiko Glavić. Dubrovački muzeji. https://www.dumus.hr/print.aspx?id=59&itemId=304
7. Fouque, L. (1919) Sastanak liječnika u Dubrovniku. *Liječnički vjesnik, 41*(5), 234-235.
8. Gjanković, H. (1970). O liječnicima i muzici. *Naše more, 17*(1), 31–34. https://hrcak.srce.hr/211038
9. Kačić, P., Šoša, T., & Veramenta, Ž. (1974). Dubrovnik: Prikaz razvoja liječničkih organizacija. In P. Keros (Ed.), *Zbornik liječnika Hrvatske 1874.–1974.*, 127–135. Grafički zavod Hrvatske.
10. Kačić, P. (1974) Kronika Podružnice Dubrovnik Zbora liječnika Hrvatske. *Liječnčki vjesnik, 96*(8):522-524.
11. Kralj-Brassard, R. (2012) Pozornice milosrđa: smještaj zgrade dubrovačkog nahodišta (1432.-1927.). *Anali Dubrovnik, 50*, 39-62.
12. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (2021). Bunić. U Hrvatska enciklopedija (mrežno izdanje). http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=10172
13. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (2021). Cuvaj. U Hrvatska enciklopedija (mrežno izdanje). https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13024
14. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (2021). Krstelj, Ivan. U Hrvatska enciklopedija (mrežno izdanje). https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=34207
15. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (2026). Krstelj, Ivan. U Hrvatski biografski leksikon (1983–2025), (mrežno izdanje). https://hbl.lzmk.hr/clanak/krstelj-ivan
16. Marinović, B. (1933). Jedna važna socijalna ustanova starog Dubrovnika. *Dubrovački liječnik*, 23-28.
17. Marinović, B. (1934). Jedna važna socijalna ustanova starog Dubrovnika. *Crveni križ*, 46-50.
18. Mojaš, N. (2013) Brodovlje parobrodarskog društva "Napried" prvi dio. *Naše more, 60*(3-4), 61-70.

19. Mojaš, N. i Vujičić, S. (2013). Parobrodarsko društvo „Napried“ kao opredjeljenje Dubrovčana da ulažu u teretne parobrode duge plovidbe. *Naše more, 60*(2), 23-31.
20. Obradović-Mojaš, J. (2010). Bolesti u djelima Iva Vojnovića. *Anali Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku, 48*, 301–319.
21. Pavić, Ž. (Ur.). (1996). *Pravni fakultet u Zagrebu 1776–1996: Knjiga prva: Prilozi za povijest Fakulteta*. Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
22. Perić, I. (1984). *Dubrovačko pomorstvo u 19. i 20. stoljeću (Građa za gospodarsku povijest Hrvatske, knj. 20).* Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
23. Perić, I. (1985). Organizacija i djelovanje pokrajinske bolnice u Dubrovniku od izgradnje njene nove zgrade do Prvog svjetskog rata. *Anali Zavoda za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU u Dubrovniku*. Dubrovnik, *22-23*, 175-222.
24. *Program c. i k. Velike državne gimnazije u Zadru za školsku godinu 1918/19*. (1919). Naklada c. i k. Gimnazije.
25. Raguž, S. (2017). *Dom zdravlja - okružni ured Dubrovnik*. Dom zdravlja Dubrovnik, Dubrovnik.
26. Skurla, S. (1876). *Ragusa cenni storici*. Zagabria: a spese dell'autore.
27. Vojnović, I. (1999). *Mala trilogija*. Matica Hrvatska Dubrovnik.
28. Vojnović, K. (1892). Sudbeni ustroj republike Dubrovačke, *Rad JAZU*, *108*, 99-181.
29. Vučak, I. (2012). Zlarin i liječnici Zlarinjani. *Liječničke novine, 12*(111), 62-65.
30. Žeželj, M. (1977). *Gospar Ivo.* Zagreb: Centar za informacije i publicitet, 11-12.

Tiskovine

1. Atlantska plovidba. (1922, 7. srpnja). *Novo Doba*, (151), 3.
2. Atlantska plovidba. (1922, 8. srpnja). *Novo Doba*, (152), 4.
3. Belgijski konzul. (1905, 29. prosinca). *Crvena Hrvatska*, (52), 3.
4. Demonstracije u Beču. (1912, 7. prosinca). *Obzor*, (337), 2.
5. Dr. Niko Marinović. (1930, 27. kolovoza). *Narodna svijest*, (34), 4.
6. Društvo za unapriđeđenje turizma. (1932, 4. studenog). *Jadranski Dnevnik*, (258), 4.
7. Dubrovački Parobrodi. (1898, 12. ožujka). *Crvena Hrvatska*, (11), 3.
8. Dugovanje članarine (1920a). *Liječnički vjesnik*, *42*, 599.
9. Duliud. (1931, 16. prosinca). *Narodna svijest*, (51), 9.
10. *Glasnik Ministarstva Narodnog Zdravlja* (1921, kolovoz). Glasnik Ministarstva Narodnog Zdravlja, 651.
11. Gradska kronika. (1898, 3. prosinca). *Crvena Hrvatska*, (49), 3.
12. Gradske vijesti. Dvogodišnjica tramvaja. (1912, 24. prosinca). *Crvena Hrvatska*, (103), 3.
13. Imenik članova Zbora liječnika Kraljevina Hrvatske i Slavonije u Zagrebu za 1918. (1919). *Liječnički vjesnik, 41*(1), 1–16.
14. Imenovanja. (1914, 5. rujna). *Wiener medizinische Wochenschrift*, (18), 373.
15. Imenovanja. (1916). *Liječnički vjesnik*, (10), 317.
16. Ispiti zrelosti. (1939, 29. lipnja). *Novo Doba*, (150), 5.
17. Izgledno. (1909, 27. ožujka). *Crvena Hrvatska*, (25), 5.
18. Iz Okružnice Slobodne organizacije dalmatinskih liječnika u Splitu (1923). *Liječnički vjesnik, 45*(7, prilog stalnih vijesti), 110–111.
19. Iz OUZOR-a. (1924, 1. srpnja). Novo Doba, (28), 4.

20. Kapetan Marinović. (1918, 10. prosinca). *Narodni list*, (59), 2.
21. Kap. Mato Marinović. (1905, 30. prosinca). Prava *Crvena Hrvatska*, (42), 2.
22. Konstitutivna glavna skupština "Dubrovačke parobrodarske plovidbe a.d.". (1909, 23. lipnja). *Crvena Hrvatska*, (50), 4.
23. Kroz Dubrovnik. (1971, 19. studenog). *Dubrovački vjesnik*, (1100), 7.
24. Lične vijesti. (1906, 26. svibnja). Prava *Crvena Hrvatska*, (63), 2.
25. Luko Bona. (1940, 14. veljače). *Narodna svijest*, (7), 3.
26. Luko markiz de Bona, (1940, 16. veljače). *Novo Doba*, (39), 5.
27. Ljekar za osnovne narodne škole. (1922, 24. siječnja). *Narodna svijest*, (4), 3.
28. Maturalni ispiti. (1938, 28. lipnja). *Narodna svijest*, (26), 3.
29. 64. Mjesni Odbor Unije za zaštitu djece za grad Dubrovnik. (1939, 29. studenog). *Narodna svijest*, (48), 3.
30. Nova uprava liječničkog udruženja za 1932. godinu. (1931, 20. prosinca). *Dubrovačka tribuna*, (134), 4.
31. Novi doktori. (1913, 19. srpnja). *Crvena Hrvatska*, (29), 2.
32. Odbor Unije za zaštitu djece. (1939, 15. studenog). *Narodna svijest*, (46), 5.
33. Odlikovanja i unapređenja. (1915, 11. rujna). *Prava Crvena Hrvatska*, (542), 3.
34. Odlikovanja. (1916, 7. kolovoza). *Narodni list*, (55), 2.
35. Odlikovanje. (1915, 7. kolovoza). *Narodni list*, (72), 2.
36. Osnivanje „Jug Llojda". (1929). *Jadranska straža*, 7(1), 25.
37. Pero Negrini, činovnik od Monte di Pietà i počasni belgijski konzul umro je 7.4.1898. (1898, 9. travnja). *Crvena Hrvatska*, (15), 3.
38. Pir. (1918, 19. siječnja). *Prava Crvena Hrvatska*, (666), 2.
39. Podružnica "Dub" za Gruž i Lapad. (1934, 24. siječnja). Narodna svijest, (4), 2.
40. Poziv. (1909, 2. lipnja). *Crvena Hrvatska* (44), 4.
41. Primamo iz Zadra. (1918, 19. prosinca). *Novo Doba*, (191), 3.
42. Privremeni odbor za unapređenje turizma u Gružu. (1936, 4. studenog). *Jadranski Dnevnik*, (258), 4.
43. Promocija. (1908, 14. srpnja). *Crvena Hrvatska*, (58), 4.
44. Promocija. Prava *Crvena Hrvatska*, (493), 2.
45. Promocija. (1927, 7. srpnja). *Narodna svijest*, (27), 3.
46. Promocije. (1913, 23. srpnja). *Narodni list*, (59), 3.
47. Skupština dioničara "Navigazione Ragusea". (1983, 11. veljače). *Crvena Hrvatska* (6), 3.
48. Suđenje u Beču. (1912, 7. prosinca). *Narodni list*, (97), 3.
49. Uplaćeni članski prinosi. (1926). *Glasnik Lekarske komore za Bosnu, Hercegovinu, Dalmaciju i Crnu Goru, 2*(4), 25.
50. Uplaćeni članski prinosi. (1928). *Glasnik Lekarske komore za Bosnu, Hercegovinu, Dalmaciju i Crnu Goru, 4*(3), 60.
51. Uplaćeni članski prinosi. (1929/1930). *Glasnik Lekarske komore za Bosnu, Hercegovinu, Dalmaciju i Crnu Goru, 5*(3–4), 40.
52. Voda. (1892, 30. siječnja). *Crvena Hrvatska*, 52, 4.
53. Vojna odlikovanja. (1916, 14. kolovoza). *Prava Crvena Hrvatska*, (599), 3.
54. Zahvala. (1894, 27. listopada). *Crvena Hrvatska*, (43), 4.
55. Zapisnik red. mjesečne skupštine HLZ (1940). *Liječnički vjesnik*, *62*(10), 519.
56. Zapisnik skupštine ZL 26.11.1920. (1920b). *Liječnički vjesnik,* (42), 658.

57. Zaruke. (1918, 5. siječnja). *Prava Crvena Hrvatska*, (664), 2.
58. Zaruke. (1918, 5. siječnja). *Narodni list*, (2), 2.
59. Zbor liječnika Hrvatske, podružnica Dubrovnik. (1971, 26. studenog). *Dubrovački vijesnik*, (1101–1102), 11.

SUMMARY

This paper examines the lives and professional activities of two prominent members from the Marinović family from Dubrovnik, Captain Mato Marinović and physician Baldo Marinović, and their contributions to the development of two key spheres of urban life: maritime enterprise and medicine, during the second half of the nineteenth and the first half of the twentieth century.

The first part analyses Captain Marinović's role in the development of Dubrovnik's steam shipping industry through capital pooling, participation in steamship companies, and involvement in managerial structures during the consolidation phase of maritime enterprises. The second part presents the professional trajectory of his son, Dr. Marinović, within the broader process of healthcare institutionalization, tracing his path from his university education and wartime medical service to his work in municipal healthcare, professional associations, and wider public and social life of the city.

Based on an analysis of contemporary newspapers and available publications, the paper seeks to assess the role of individuals in shaping social, cultural, and economic developments in Dubrovnik during the period under consideration, and to contribute to a fuller understanding of their activities within a broader historical context.

***Keywords**: history of medicine, maritime history, Dubrovnik, Mato Marinović, Baldo Marinović*